

ГЕОГРАФСКО ПОЛОЖЕНИЕ

Иран(до 1935г. Персия) има площ 1648,0 хил.км.кв.(около пет пъти по-малка от тази на Съединените щати) и граничи с Ирак, Турция, Пакистан, Авганистан, Туркменистан, Азербайджан и има брегова линия с Каспийско море от 315км. и с Индийския океан от 1795м. Голяма част от територията на страната е заета от планини. Най-високата точка е връх Демавенд(5604м.). Климат-субтропичен,тропичен и континентален.

НАСЕЛЕНИЕ

Населението на страната е 66 130хил.д. Преобладава иранската група(74%). Официален език е персийският с арабска азбука. Повече от 98% от населението изповядва Исляма. Градското население е 62%.

Столица на Иран е град Техеран(6 760хил.ж.). Други по-големи градове са Мешхед(1 900хил.ж.), Исфахан(1 270хил.ж.), Тебриз, Ахвас, Керманшах и др.

ДЪРЖАВНО УСТРОИСТВО

Иран е ислямска република. Президентът оглавява министерския съвет и се избира за 4 години. Законодателният орган е еднопартиен парламент съставен от 270 депутати. Страната е разделена на 28 провинции.

ПАРИЧНА ЕДИНИЦА-Един риал(IR)=100 динара.

СТОПАНСТВО

Иран е индустриално-аграрна страна. Най-важен отрасъл на икономиката е добивът на нефт(180млн.т. годишно) и газ (58млрд.куб.м. год.). Най-развити отрасли са

химическата, хранително-вкусовата промишленост, нефтопреработването и др. Селското стопанство е изостанало. Приоритетни отрасли са и риболовът и износа на черен хайвер. Главни пристанища в Персийския залив са Хоремшир, Шапхур и др., а в Каспийско море-Ензели и др. Международни летища има в Техеран, Абадан, Шираз и Бендер Абаз. Общото обществено производство на глава от населението е 1 810\$.

ТУРИЗЪМ

В страната има добри ресурси за развитието на туризма, но годишно страната се посещава от едва 150хил. туристи годишно. Това се дължи на икономическата и политическата обстановка в страната. Непрекъснати са теруристическите атентати и заплахите за такива. Никои турист не желае животът му да бъде застрашаван по време на отдиха си. И именно затова броя на туристите не отговаря на туристическите ресурси на страната. Единствено политически и икономически стабилни страни предизвикват интерес за световните туристи.

Иран наистина има какво да даде на световния туризъм. В страната има чудесни условия за развитие на планински, морски, културен и други видове рекреационен туризъм. Прекрасни са останките от древни градове и дворци, мавзолеи, джамии, исторически музеи и др. Бреговата линия на Иран е 4110км., което е много добра предпоставка за развитието на морския туризъм. Иран има предимно планински релеф, надморската височина достига до 5 604м. Условието са чудесни за развитието на планински туризъм. Най-големите планински вериги са Сабалан и Талеш, разположени в северозападната част на страната и Загрос(по западната граница). Североизточната част е по-бедна на туристически ресурси тъй като там се намират двете най-големи пустини в страната.

В Иран има няколко национални парка, около които обаче на места липсват огради, а и реинджърите са малко. В планината Елбрус са разположени най-обширните горски масиви в страната. Най-често срещаните животни са вълк, чакал, рисове, черни мечки и др. Голямо богатство за страната са Ореалският овен и червената овца.

Освен природни туристически ресурси страната разполага и с множество културни такива. Първите заселници по днешните територии датират от 3000г. преди Христа. Запазени са останки от различни епохи, които са ценно културно наследство не само за Иран. Град Шуш в югозападната част на страната е една от най-старите градски

останки в света. По-късно тук се заселва династията на Ачаемениан, която основава Персия-страната от която по късно се формира Иран. Ценни реликви са запазени в Персеполис, Исфахан, Техеран и др. градове. Много интересна за туристите е архитектурата на много градове. Изключително интересни са гробницата на великият персииски цар Кир в Пасаргада от 6в. Пр. Н. Е., дворецът в Ктезифон от 6в. и др.

Визата е задължителна за абсолютно всички чуждестранни туристи. Проблеми с изваждането ѝ обикновено имат словенците, македонците, турските и японските туристи, поради стари вражди на Иран с тези страни. Услоията, на които трябва да отговарят туристите са неточни, а цените-високи. Впреки това, веднъж посетил страната туристът винаги остава възхитен от красотата ѝ.

Най-благоприятно е времето за посетителите от средата на Април до началото на Юни, както и от края на Септември до началото на Ноември. По този начин те избягват студените зими, особено в северните части на страната и топлите лета, в които температурата надхвърля 40° С. Много хора предпочитат да посещават страната по време на големите ислямски празници(особено Рамадан). Недостатък по време на празниците е обаче, че повечето от ресторантите са затворени. Много туристи идват и на празниците на рожденната дата на Мохамед.

Любителите на планинския туризъм със сигурност няма да останат разочаровани. Сред иранските туристи скитуризма се практикува от по-заможните, докато за чуждестранните Иран е една от най-евтините ски-дестинации в света. В Шемшак, намиращ се само на няколко часа път от столицата Техеран, има много добри условия за ски-спускания, докато център на ски бягането е Калардашт. Освен отличните условия за карането на ски, условията са чудесни и за туристите, практикуващи планинско и скално катерене.

ДЕМАВЕНД

По почти всички сухоземни и морси граници на страната стоят сякаш като стража сурови планини и непристъпни върхове. Най-известният и най-високият от тях е Демавен(5 604м.), чиито огромен снежен конус всъщност е слабо активен вулкан. Той е най-високият връх в планинската верига Елбрус, която минава на юг от Каспийско море и пресича Северен Иран. Дамевенд е голямо предизвикателство за катерачите.

Името на планината често се споменава в местните легенди, а някои смятат, че след Великия потоп именно тук е заседнал Ноевия ковчег. Северните склонове са гъсто обрасли с гори, предимно дъбови и брезови. Южните са почти пустинни, поради недостатъчните валежи(само 200-500мм. годишно). В миналото планините Елбрус са били обитавани от тигри, които днес са почти изчезнали. В района обаче все още се срещат снежният леопард и снежният барс, които са изключително богатство за страната.

ГАР ПАРАУ

Гар Парау е най-дълбоката пещера в Азия-дълбока е 571м. Намира се в планината Загрос в Югозападен Иран. Открита и изследвана е през 1971-1972г. от британски спелеолози. Те установили, че единственият начин да се влезе в пещерата е през кошмарно тесен ключообразен коридор(30-180см.). Пещерата е чудесно място за търсачите на силни усещания.

Със морският туризъм особено за мюсюлманите има много проблеми. Плуването и къпането не са от най-приятните занимания за тях, защото те трябва да го правят с традиционния "хеджаб", и да крият лицата си. Има разбира се и плувни басейни, които тези сегрегационни правила не важът.

КАСПИЙСКО МОРЕ

По каспийското крайбрежие плажовете са малко, повечето частни и много скъпи. То обаче е известно с това, че е най-големият вътрешен басейн в света. С територия от 371 800кв.км. то е по-голямо от Германия, колкото Япония и 1.5 пъти по-голямо от общата площ на големите американски езера. Около 2/5 от територията му се намира в Иран. Повърхността му непрекъснато се снижава и морето губи от водите си. Това не се дължи толкова на климатичните особености, колкото на антропогенната дейност-построяването на язовири, отклоняване на реки и др(Каспийско море е безотточно езеро). В следствие на този спад в залива Черната паст се е образувало *уни кално природно явление-морски водопад.*

За разлика от слабо развития морски туризъм около Каспийско море, то е едно от най-добрите места за любителите на риболова. Големи са количествата от съонга, есетра, спарид, кефал и др. Карането на водни ски са практикува най-много около Карай Дам и други реки и езера. Делтапланеризма също е популярен спорт, особено около Техеран и Амол.

ТЕХЕРАН

Град Техеран е столицата на Иран и най-големият и най-космополитният град в страната. Градът не е сред най-красивите столици в света и има много вътрешни проблеми- замърсяване, задръсвания, пренаселеност, лоша инфраструктура и дори и най-темпераментният туристически агент би имал трудности да го възхвали, макар че разполага с няколко много интересни туристически забележителности. Техеран не разполага с много от ориенталският чар на други градове в района. Главните забележителности са разпръснати по всички крайща на града, хотелите обаче са сравнително добри. Има много ресторанти и условията за практикуване на спорт са на добро ниво. Жителите на Техеран са приятелски настроени и много гостоприемни. Преобладаващата част от атракциите за туристите са музеи.

Първите заселници на града датират от Неолитната ера, но след това развитието на града е сравнително бавно и стихийно. От средата на 16 век градът става център на Сафавидските крале и бързо се превръща от средно проспериращ търговски такъв в привлекателен, добре устроен град, на който много европейски посетители се възхищават и за който пишат книги. По това време в Техеран има много красиви паркове и градини отрупани с разноцветни цветя. Обявен е за столица на Персия през 1789 г. от Ага Мохамед Кан, които шест години по късно е коронясан за шах на страната. Тогава градът достига разцвета на краотата си. По късно, по време на династията Гаиар, Техеран се развива с по-бавни темпове.

Бързите темпове на модернизация на Техеран от 20те години на 20в. е една от основните причини за бързото нарастване на населението му в следващите години. Градът е електрифициран. Бързите темпове на урбанизация продължават и до днес. В наши дни дори и техеранците (да не говорим за туристите) често се изгубват в своя град.

Техеран се намира в подножието на планинската верига Елбрус(най-високата в

страната и региона), която се намира на север от града. Техеранците я наричат “Северната звезда” на града. Една от най-известните забележителности на столицата е Националният исторически музей, където се съхраняват много ценни керамични реликви и каменни фигури, както и резбарси изделия датиращи от 5в. Пр.Хр. Много то тях са от археологически разкопки около Персеполис, Шуш, Рей, и Туранг Тапей. Това се изключително ценни реликви не само за иранците, но и за цялото човечество. Музеят на Стъклото&Керамичните изделия също е много известна туристическа атракция. Той е един от най-забележителните в столицата. Известен е не само с експонатите си, но и с много красивата в архитектурно отношение сграда. В музея на Реза Аббази се съхраняват ценни картини, бижута и грънчарски изделия, датиращи от различни епохи. Различен от повечето други музей в града е музея на Са’д Абад, който включва прекрасният Бял дворец на последният Шах на страната. Архитектурата тук е невероятна и много пищна. Много ценни древни бижута се съхраняват в музея на Бижутата.

В центъра на града на площад Емам Коменни се намира огромен телефонен офис. Друга интересна забележителност на Техеран е така нареченият “случаен ориенталски пазар”, който е толкова голям, че практически представлява отделен град. Заслужава да се види и джамията на Емам Коменни, която има много красива архитектура, арменската катедрала Саркис, както и красивите техерански паркове и отрупаните с цветя градини.

Почти всички евтини хотели в столицата на Иран са в южната част на града, в радиус на около един км. от площад Емам Коменни. Тук се продават едни от най-вкусните кебапчета в страните от Ориента. Из града има и няколко четири и пет звездни хотели, повечето от тях неудобни за достигане с градския транспорт. Международното летище е разположено на 10км. югозападно от центъра на града.

ПЕРСЕПОЛИС

Персеполис, наричан още “Тронът на Жамшид”, е огромно и забележително място, посещавано от много туристи всяка година. Строителството на този дворецов комплекс започва през 512г. Пр.Хр. и завършва след 150 години. Персеполис е яростно опустошен от Александър Велики през 313г. Пр. Хр. (именно за това много често македонците имат големи проблеми с ваденето на визи за Иран). Това, което е Персеполис днес, е само една малка част от величественият дворец унищожен от Александър Македонски. Въпреки това Персеполис и днес е много важна туристическа атракция за туризма на Иран. Интересно е да се отбележи, че до 1930г. целият комплекс е покрит е прах и кал, когато е реставриран е превърнат в туристическа атракция. Архитектурата на двореца

обаче е запазила великолепието си.

Едно от първите неща, които виждат посетителите е прочутата порта на Ксеркс, покрита с древни надписи и красива дърворезба. Портата води към невероятният дворецов комплекс Ападана. Тук кралете посрещали важните си гости и посетители. При археологически разкопки тук е открито много злато и сребро, но се смята че голяма част е и заграбеното от Александър "не чак толкова" Великият, както го наричат иранците. Днес част от тези богатства се съхраняват в Националния исторически музей в столицата.. Най-голямата зала в Персеполис е Дворецът на 100-те колони, може би най-голямата зала строена по времето на династията на Акеамените, някога използвана от известният персийски цар Дарий I за тронна зала. Персеполис се намира на 57км. от Шираз, малко в страни от пътя за Исфахан и от Шираз(петия по големина град в страната) всекидневно пътуват автобуси и таксите за прекрасния камплекс.

ИСФАХАН

Исфахан е третият по големина град в Иран, известен сред туристите с изключително красивата си архитектура. Сградите тук са покрити със интересни сини керемиди. Те заедно с величествените мостове контрастират перфектно на горещата и суха иранска природа около града. Исфахан е забележителност, която веднъж посетили туристите никога не забравят, не само заради архитектурните особености на града, но и заради релаксиращата му атмосфера. Това е идеалното място за разходки и откъсване от напрегнатото ежедневиe и проблеми. Много са и красивите градини и паркове.

В града има много забележителности и дори туристите, които остават за по-дълго време тук не остават разочаровани. Най-посещавани са джамията на Емам Комейни-впечатляваща сграда покрита със сини керемиди, които са запазена марка за Исфахан; площадът Емам Комейни-един от най-големите градски площи в света и музеят&парк Чехел Сотун-построен през 17-ти век. Това е идеално място за пикник. Катедралата Ванк е арменска църква в Иран, която също е любима туристическа атракция. Изключително приятна е атмосферата в кафенетата под прословутите исфахаски мостове.

Градът се намира на 400км. южно от столицата Техеран, с която Исфахан се свързва по въздух и суша. Автобусите до най-големия град в Иран и до Шираз обикновено пътуват през нощта(поради горещината), самолетите са целодневни. Автобуси пътуват

всеки ден и до другите по-големи градове в страната, както и до Истанбул. Има проекти и за изграждането на линия за експресен влак до Техеран.

ШИРАЗ

През Средновековието Шираз е един от най-важните ислямски градове не само в Иран, а и в света. Градът е иранска столица по време на династията Занд(1747-1779г.), когато са построени или реставрирани повечето от красивите му сгради. Тук са израстнали много известни артисти, поети, философи. Градът е известен и със розите, виното и славеите.

Днес Шираз е важна туристическа дестинация и петият по големина град в страната. Привлекателни за туристите са джамиите, мавзолеите, градините и парковете. Шираз е много спокоен град с дружелюбни хора. Тук се намира един от най-известните университети в Иран. Сред най-известните забележителности са градините и гробницата на Хафес, мавзолеят на Шах Черак(свещенно място за мюсюлманите), музеят Парс(съдържа ценни реликви от времето на династията Занд) и прекрасната градина Ерам, където се намира и прекрасният дворец Гайар.

В Шираз има много хотели, подходящи както за по-богатите посетители, така и за тези с по-скромни възможности. Повечето са разположени близо и на основния булевард Занд. Кухнята в ресторантите също е отлична. Предлагат се както традиционни ирански ястия така и чуждестранни такива. Градът е разположен на 900км. южно от столицата Техеран и е чудесна начална или крайна точка за посещение на страната. Свързва се със по-големите градове в Иран и с други важни градове в региона както по суша така и по въздух. Международното летище се намира на 8км. югоизточно от центъра на града.

БАМ

Бам е изключително живописен град, които би накарал всеки австралиец да тъгува за дома, а палмите тук напомнят за пустинен оазис. Красивите антични сгради обаче са това, което прави града наистина специален. Някои от тях са построени през 12в, но повечето датират от периода на династията Сафавид(1502-1722г.). Повече от 13 000д. живеели тук на площ от 6кв.км. до 1722г., когато градът е изоставен поради нашествито

на афганистанци. По късно отново е заселван, но от 1930г. до сега е напълно безлюден. Това обаче не му пречи да бъде интересна туристическа атракция и дори това е благоприятно за запазването на античните сгради по дълго.

Няколко стръмни и тесни стълбища водят до върховете на глинените стени, които обграждат почти целия град. От върха са вижда извитата така наречена “ледена къща”, в която през зимата има огромни количества лед, който се разпопява през лятото и са превръща във вода за пиене. Вътрешната крепост, която също е много красива, е голяма част от вътрешността на града.

Бам се намира в югоизточната част на Иран- на 1260км. или на 21часа път със автобус, така че повечето туристи предпочитат полетът със самолет като средство за предвижване от столицата. Всяка седмица от Техеран има по два полета до античния град, а по време на туристическия сезон и по три. По-чести са автобусите до град Керман, който се намира на три часа път с автобус или такси от Бам.